

<p>СХВАЛЕНО</p> <p>рішенням педагогічної ради школи</p> <p>Протокол №2 від 31.08.2022</p> <p>Голова педагогічної ради</p> <p>_____ Тимофій КОВАЛЬЧУК</p>	<p>ЗАТВЕРДЖУЮ</p> <p>Директор Смяцької загальноосвітньої школи I-III ступенів Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області</p> <p>_____ Тимофій КОВАЛЬЧУК</p>
---	--

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Смяцької загальноосвітньої школи I-III ступенів
Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області
на 2023/2024 навчальний рік

НАДАНО ЧИННОСТІ ТА ВВЕДЕНО В ДІЮ
Наказ № _____ від 01.09.2023

Зміст освітньої програми

1. Вступна частина

- 1.1. Відомості про заклад
- 1.2. Нормативно-правове забезпечення
- 1.3. Мета та завдання закладу освіти
- 1.4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття освіти.
- 1.5. Особливості й умови роботи закладу.

2. Загальний обсяг навчального навантаження (в годинах) і його розподіл за освітніми галузями та роками навчання.

3. Навчальний план закладу освіти з визначеним переліком: предметів (інтегрованих курсів та визначеним тижневим навчальним навантаженням для кожного року навчання).

- 3.1. Навчальний план для 1-2, 3-4 класів.
- 3.2. Навчальний план для 5 класу
- 3.3. Навчальний план для 6-9 класів
- 3.4. Навчальний план для 10 класу

4. Перелік модельних навчальних програм та навчальних програм відповідно до переліку предметів (інтегрованих курсів, визначеному навчальним планом закладу освіти).

- 4.1. Перелік навчальних програм для початкової освіти.
- 4.2. Перелік модельних програм для 5,6 класу.
- 4.3. Перелік навчальних програм для 7-9 класів.
- 4.4. Перелік навчальних програм для 10 класу

5. Опис форм організації освітнього процесу.

6. Опис інструментів оцінювання

7. Додатки

1. Вступна частина

1.1. Відомості про заклад

Смяцька загальноосвітня школа I-III ступенів Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області – заклад освіти, який знаходиться у спільній власності територіальних громад Новгород-Сіверського району Чернігівської області, є юридичною особою, має печатку, штамп, код ЄДРПОУ, бланки встановленого зразка і здійснює організоване підвезення здобувачів освіти і педагогічних працівників (у разі потреби) до закладу освіти і у зворотньому напрямку.

Розташована за адресою: будинок 29, вулиця Дружби, село Смяч, Новгород-Сіверський район, Чернігівська область, 16030.

Директор: КОВАЛЬЧУК Тимофій

Свідоцтво про державну реєстрацію:

Свідоцтво про атестацію:

Реквізити: ідентифікаційний код 33435960

Засновником закладу освіти є Новгород-Сіверська міська рада Чернігівської області.

Уповноваженим органом засновника є відділ освіти, молоді та спорту Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області.

Рік заснування: 1937

За Статутом є комунальним закладом освіти, що забезпечує реалізацію права громадян на здобуття початкової, базової середньої освіти та повної загальної середньої освіти (профільної освіти). Статут закладу затверджений рішенням четвертої позачергової сесії Новгород-Сіверської міської Ради VIII скликання 14 січня 2021 року №40.

Кількість учнів 103

Кількість класів 11

Педагогічних працівників 21

ГПД _____

Інклюзія 9 клас

Діти з особливими освітніми потребами Короткий Марк Вікторович

Педагогічний патронаж _____

1.2. Нормативно-правове забезпечення

Освітня програма на 2023/2024 навчальний рік розроблена відповідно:

- Конституції України;
- Законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про внесення змін до деяких законів України в сфері освіти щодо врегулювання окремих питань освітньої діяльності в умовах воєнного стану» (№7325 від 28.04.2022), «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та інших;
- Указу Президента України від 16 березня 2022 року № 143 «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України»;
- постанови Кабінету Міністрів України

- від 24 червня 2022 року №711 «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні»;
- від 30 грудня 2015 року № 1187 «Ліцензійовані умови провадження освітньої діяльності, затверджені постановою Кабінету Міністрів України (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2018 року № 347);
- від 13 вересня 2017 р. № 684 «Про затвердження Порядку ведення обліку дітей дошкільного, шкільного віку та учнів» (із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ від 19.09.2018 №806, від 17.07.2019 № 681);
- розпорядження Кабінету Міністрів України:
 - від 14 грудня 2016 р. № 988-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року»;
 - від 13.12.2017 №903-р «Про затвердження плану заходів на 2017-2029 роки із запровадження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа»;
 - Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 №2205, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394;
 - Державних стандартів повної загальної середньої освіти:
 - на рівні початкової освіти***
 - 1–4 класи – Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 року № 87);
 - на рівні базової середньої освіти***
 - 5 клас – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898);
 - 6– 9 класи – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);
 - на рівні профільної середньої освіти
 - 10 клас – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);
 - Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти:
 - на рівні початкової освіти:***
 - 1-2 класи - Типова освітня програма для учнів 1-2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743),
 - 3-4 класи - Типова освітня програма для учнів 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом О. Я. Савченко (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743),
 - на рівні базової середньої освіти:***
 - 5 клас – Типова освітня програма для 5 – 9 класів закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02. 2021 № 235),
 - 6 – 9 класи – Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти II ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 405);
 - на рівні профільної середньої освіти:***

10 -11 класи - Типова освітня програма закладів загальної середньої освіти III ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 408 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493 зі змінами);

- Наказів Міністерства освіти і науки України:
 - від 28.03.2022 № 274 «Про деякі питання здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану»;
 - від 20.02.2002 № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами);
- Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;
- Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314;
- Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09. 2020 № 1115, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224);
- Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 16.04.2018 №367, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р за №564/32016;
- Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;
- Листів Міністерства освіти і науки України:
 - від 30.06.2022 № 1/7322-22 «Про організацію 2022/2023 навчального року»;
 - від 16.03.2022 №1/3472-22 «Про виконання Указу Президента України Володимира ЗЕЛЕНСЬКОГО від 16.03.2022 №143/2022».

В освітньому процесі в закладі освіти у 2022/2023 навчальному році будуть використані на рівні базової, профільної середньої освіти (5 – 11 класи) рекомендовані такі навчальні програми:

5 клас – модельні навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом від 12.07.2021 № 795 (зі

змiнами, внесеними у додаток наказами Міністерства освіти і науки України від 10.08. 2021 р., № 898, від 29.09. 2021 р. № 1031, від 13.12. 2021 р. №1358, від 02.02. 2022 р. № 96, від 09.02. 2022 № 143, від 11.04. 2022 р. № 324) (гриф Міністерства станом на 01 серпня 2022 року надано 95 модельним навчальним програмам);

6 – 9 класи - навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (зі змiнами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698);

навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам»;
10 клас - навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» (зі змiнами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698);

навчальні програми, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698 «Про надання грифа оновленим навчальним програмам». Інструкція про порядок обчислення заробітної плати працівників освіти, затверджена наказом Міністерства освіти України від 15 квітня 1993 року №102 за погодженням з Мінпраці, ЦК профспілки працівників освіти і науки України, Мінфіном, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 27 травня 1993 року за № 56 (із змiнами та доповненнями);

- наказів МОН від 13.07.2021 №813 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти»; від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти»; від 05.05.2008 №371 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти»; від 13.04.2011 №329 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти»; від 16 жовтня 2018 року № 1109 «Про деякі питання документів про загальну середню освіту»; від 07 грудня 2018 року № 1369 «Про затвердження Порядку проведення державної підсумкової атестації»;
 - листа МОН України від 01.02.2018 №1/9-74 «Щодо застосування державної мови в освітній галузі»;
 - листа Міністерства освіти і науки України від 02.04.2018 р. №1/9-190 «Щодо скороченої тривалості уроку для учнів початкової школи»;
- У 2023/2024 навчальному році функціонуватимуть 11 класів, в яких будуть навчатися 103 учня.

Освітня програма закладу освіти, розроблена на основі Типової освітньої програми. Дана освітня програма

- відповідає структурі типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти;

- визначає в обсязі не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні циклі повної загальної середньої освіти в годинах, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;

- містить навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої програми і може передбачати перерозподіл годин у визначеному типовим навчальним планом обсязі в межах мінімального максимального навантаження для кожної галузі між обов'язковими для вивчення навчальними предметами крім державної мови певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та або інтегровано з іншими навчальними предметами;

- містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, та або навчальних програм, затверджених педагогічною радою, що мають містити опис результатів навчання учнів з навчальних предметів інтегрованих курсів в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами;
- описує форми організації освітнього процесу та інструментарію оцінювання.

Освітня програма реалізує Стратегії розвитку закладу.

1.3. Мета та завдання освітньої програми закладу

Мета і завдання освітньої програми закладу ґрунтуються на визначеній Законом країни «Про освіту» меті повної загальної середньої освіти, що передбачає всебічний розвиток, виховання і соціалізацію особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

1.4. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття

- початкової освіти:

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку.

- базової середньої освіти:

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним

документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів та/або державної підсумкової атестації за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року.

Для проведення оцінювання наказом керівника закладу освіти створюється комісія, затверджується її склад (голова та члени комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

Протокол оцінювання рівня навчальних досягнень складається за формою згідно з додатком 2 до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12 січня 2016 року № 8 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 липня 2019 року № 955), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2016 р. за № 184/28314.

- ***повної загальної середньої освіти (профільної середньої освіти).***

Повна загальна середня освіта (профільна освіта) здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту та склали державну підсумкову атестацію на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття повної загальної середньої освіти (профільної середньої освіти) цього ж навчального року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

1.5. Особливості й умови роботи закладу

Відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту», в закладі освіти основними формами здобуття освіти будуть:

інституційна: дистанційна;

індивідуальна: екстернатна.

Навчання в закладі освіти відбуватиметься відповідно до розкладу, тривалість навчального тижня – 5 днів.

Дистанційна форма, передбачає здобуття освіти за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, навчання в одну зміну, тривалість навчального тижня – 5 днів;

Індивідуальна (екстернатна) форма здобуття освіти передбачає організацію навчання здобувачів освіти, за яким освітня програма повністю засвоюється здобувачем самостійно, а оцінювання результатів навчання та присудження освітньої кваліфікації здійснюються відповідно до законодавства.

Організація здобуття освіти за дистанційною формою (як окремою формою здобуття освіти) буде здійснюватися для осіб, які проживають на лінії зіткнення тощо. Грем'яцька загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області розташована в населеному пункті, що знаходиться на лінії зіткнення, що унеможливило відвідування закладу учнями. Відповідно до рішення педагогічної ради від 31.08.2022 року протокол №1 у закладі рекомендовано розпочати 2022/2023 навчальний рік за дистанційною формою. З метою забезпечення в закладі

єдиних підходів до створення електронного освітнього середовища педагогічною радою схвалено використання конкретних інформаційно-телекомунікаційних систем (електронних освітніх платформ), комунікаційних онлайн сервісів та інструментів, за допомогою яких організовується освітній процес під час дистанційного навчання. У рамках таких єдиних підходів педагогічні працівники, користуючись академічною свободою, можуть обирати форми, методи і засоби дистанційного навчання (протокол засідання педагогічної ради від 31.08.2022 №1).

Відповідно до постанови від 28 липня 2023 р. № 782. Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні . «Про початок навчального року під час дії правового режиму воєнного стану в Україні» навчальний рік розпочинається 1 вересня та завершується 28 червня, тому навчальні уроки/заняття в Смяцькій ЗОШ І-ІІІ ступенів Новгород-Сіверської міської ради Чернігівської області розпочинаються **01 вересня 2023 року** і закінчується **31 травня 2024 року**.

Тривалість І семестру: 1 вересня - 29 грудня 2023 року

Тривалість ІІ семестру: 15 січня – 31 травня 2024 року

По завершенню уроків/занять в кінці навчального року проводяться консультації з підготовки та проведення ДПА.

Проводяться також додаткові консультації щодо усунення прогалин у навчанні, навчальна практика з предметів, навчально-польові заняття/збори і навчально-тренувальні заняття з предмета «Захист України», інших форм організації освітнього процесу.

Протягом навчального року можуть вноситися зміни в структуру навчального року.

Канікули

Осінні: 30 жовтня 05 листопада 2023 року.	30 календарних днів
Зимові: 30 грудня 2023 року – 14 січня 2024 року	
Весняні: 25 березня – 31 березня 2024 року	

Кількість навчальних тижнів

Вересень - 21 дні	Січень -18 днів
Жовтень - 20 днів	Лютий – 21 днів
Листопад – 19 днів	Березень – 16 днів
Грудень – 21 днів	Квітень – 22 днів
81 днів	Травень – 23 дні

16 тижнів	100 днів
	19 тижнів
35 навчальних тижнів (175 робочих днів)	

Тривалість уроків у початковій, основній школі відповідно до статті 15 розділу XII Закону України «Про освіту», пункту 4 статті 10 Розділу III Закону України «Про повну загальну середню освіту», розділу V Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом МОЗ України від 25.09.2020 року №2205 «Про затвердження Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти», становить:

у 1 класі – 35 хвилин,
у 2-4-х класах – 40 хвилин,
у 5-9-х класах – 45 хвилин, а різниця в часі навчальних годин 1-4-х класів обліковується і компенсується проведенням додаткових, індивідуальних занять, консультацій з учнями, відповідно до розкладу.

Тривалість перерв відповідно до санітарно-гігієнічних норм складає:
10 хв. – малі перерви, 20 хв. – великі (після 2 і 3 уроків).
На кожному уроці в 1-4 класах через 15 хв., а у 5-11 класах один раз на урок проводяться руханки.

Тривалість уроків

№ уроку	1 клас			2-4 класи			5-11 класи		
	початок	кінець	перерва	початок	кінець	перерва	початок	кінець	перерва
1-й	8.30	9.05	20	8.30	9.10	15	8.30	9.15	10
2-й	9.25	10.00	30	9.25	10.05	25	9.25	10.10	20
3-й	10.30	11.05	30	10.30	11.10	25	10.30	11.15	20
4-й	11.35	12.10	15	11.35	12.15	15	11.35	12.20	10
5-й	12.30	13.05		12.30	13.10	10	12.30	13.15	15
6-й				13.30	14.15		13.30	14.15	10
7-й							14.25	15.10	10
8-й							15.20	16.05	

За рішенням педагогічної ради (протокол №1 від 31.08.2023) екскурсії та навчально-пізнавальна практика будуть проводитись протягом навчального року.

У закладі освіти щоденно о 9 годині 00 хвилин буде проводитись загальнонаціональна хвилина мовчання за співвітчизниками, загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України (стаття 2 Указу Президента України № 143 від 16 березня 2022 року «Про загальнонаціональну хвилину мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії Російської Федерації

проти України», лист Міністерства освіти і Науки України від 16.03.2022 №1/3472-22).

Освітній процес у закладі здійснюється за розкладом, складеним відповідно до вимог санітарного регламенту, з урахуванням динаміки працездатності учнів протягом дня, тижня, семестру, чергування видів діяльності і раціонального розподілу навчального навантаження (додатки).

Річний режим роботи закладу загальної середньої освіти, затверджений рішенням загальних зборів колективу про внутрішній трудовий розпорядок протокол №1 від 31.08.2023) (**ДОДАТОК 6**).

Режим дня в закладі підпорядкований створенню оптимальних умов для здійснення успішної освітньої діяльності. Розклад уроків складається з урахуванням динаміки працездатності учнів протягом дня, тижня, семестру, чергування видів діяльності і раціонального розподілу навчального навантаження.

Закінчується навчальний рік проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, базової школи та повної загальної освіти у формі ЗНО.

2. Загальний обсяг навчального навантаження (в годинах) і його розподіл за освітніми галузями та роками навчання.

Загальний обсяг навчального навантаження в освітній програмі закладу відповідає загальному обсягу навчального навантаження, визначеному для цього типу освітнього закладу:

- для початкової освіти в Державному стандарті початкової освіти (додаток 12) та Типовій освітній програмі для 1-2 класів, Типовій освітній програмі для 3-4 класів (таблиця 1),
- для 5 класу в Державному стандарті базової середньої освіти (додаток 23) та Типовій освітній програмі для 5-9 класів (таблиця 2, 3).
- **Для 6-10 класів** в Державному стандарті базової і повної загальної середньої освіти (Додаток 1) та Типових освітніх програмах (таблиця 4).

Загальний обсяг річного навчального навантаження для кожної галузі в освітній програмі закладу освіти встановлено у межах вказаного в Державних стандартах та Типових освітніх програмах.

Загальний обсяг навчального навантаження учнів розподіляється між роками навчання, освітніми галузями, обов'язковими та вибірковими освітніми компонентами. Загальний обсяг річного навчального навантаження для закладів із навчанням українською мовою складає

для початкової освіти для класів (груп) з українською мовою навчання

таблиця 1

Назва освітньої галузі	Кількість годин на рік				
	1 клас	2 клас	3 клас	4 клас	разом
Інваріантний складник					
Мовно-літературна, у тому числі:	315	350	350	350	1365
українська мова і література	245	245	245	245	
іншомовна освіта	70	105	105	105	
Математична	140	140	175	175	630
Природнича	140	175	140	140	595
Соціальна і здоров'язбережувальна					
Громадянська та історична					
Технологічна					
Інформатична			35	35	70
Мистецька	70	70	70	70	280
Фізкультурна*	105	105	105	105	420
Варіативний складник					
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, курси за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	35	35	35	35	140
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	805	875	910	910	3500
Гранично допустиме тижневе/річне навчальне навантаження здобувача освіти	20/700	22/770	23/805	23/805	88/3080

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого тижневого/річного навчального навантаження здобувача освіти.

для 5 класу (для класів (груп) з українською мовою навчання)

Таблиця 2

Загальний обсяг навчального навантаження для 5 класу

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на клас		
		Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно – літературна	На тиждень	11	10	13
	На рік	385	305	455
Математична	На тиждень	5	4	6
	На рік	175	140	210
Природнича	На тиждень	2	1,5	3
	На рік	70	52,5	105
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	1	1	2
	На рік	35	35	70
Технологічна	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Інформатична	На тиждень	1,5	1	2
	На рік	52,5	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Фізична культура	На тиждень	3	3	3
	На рік	105	105	105
Усього	На тиждень	29		
	На рік	1015		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2		
	На рік	70		
Загальна кількість навчальних годин (без урахування поділу на групи, що фінансуються з державного бюджету)	На тиждень	31		
	На рік	1085		
Гранично допустиме річне навантаження	На тиждень	28		
	На рік	980		

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в таблиці 2 за освітніми галузями, визначено обсяг фактичного річного навантаження для 5 класу (відповідно до рекомендованої кількості годин на тиждень, таблиця 3.)

Таблиця 3

**Загальний обсяг фактичного річного навантаження
для 5 класу у 2022-2023 н.р.**

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин
Мовно-літературна	На тиждень	11,5
	На рік	402,5
Математична	На тиждень	5
	На рік	175
Природнича	На тиждень	2
	На рік	70
Соціальна і здоров'язберезувальна	На тиждень	1,5
	На рік	52,5
Громадянська та історична	На тиждень	1
	На рік	35
Технологічна	На тиждень	2
	На рік	70
Інформатична	На тиждень	1,5
	На рік	52,5
Мистецька	На тиждень	2
	На рік	70
Фізична культура	На тиждень	3
	На рік	105
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	-
	На рік	-
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	26+3
	На рік	910+105
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	28
	На рік	980
Гранично допустиме	На тиждень	28

навантаження учнів****	На рік	980
------------------------	--------	-----

Таблиця 2

Загальний обсяг навчального навантаження для 6 класу

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин на клас		
		Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно – літературна	На тиждень	11	10	13
	На рік	385	305	455
Математична	На тиждень	5	4	6
	На рік	175	140	210
Природнича	На тиждень	4	2	5
	На рік	140	70	175
Соціальна і здоров'язберезувальна	На тиждень	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	2	1,5	3
	На рік	70	52,5	105
Технологічна	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Інформатична	На тиждень	1,5	1	2
	На рік	52,5	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Фізична культура	На тиждень	3	3	3
	На рік	105	105	105
Усього	На тиждень	29+3		
	На рік	1120		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	2		
	На рік	70		
Загальна кількість навчальних годин (без урахування поділу на групи, що фінансуються з державного бюджету)	На тиждень	31		
	На рік	1085		
Гранично допустиме річне навантаження	На тиждень	31+3		
	На рік	1190		

Керуючись показниками загальної кількості навчального навантаження, визначеними в таблиці 2 за освітніми галузями, визначено обсяг фактичного річного навантаження для 5 класу (відповідно до рекомендованої кількості годин на тиждень, таблиця 3.)

**Загальний обсяг фактичного річного навантаження
для 6 класу у 2023-2024 н.р.**

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Кількість годин
Мовно-літературна	На тиждень	11
	На рік	385
Математична	На тиждень	5
	На рік	175
Природнича	На тиждень	4
	На рік	140
Соціальна і здоров'язбережувальна	На тиждень	1,5
	На рік	52,5
Громадянська та історична	На тиждень	2
	На рік	70
Технологічна	На тиждень	2
	На рік	70
Інформатична	На тиждень	1,5
	На рік	52,5
Мистецька	На тиждень	2
	На рік	70
Фізична культура	На тиждень	3
	На рік	105
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркових освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	-
	На рік	-
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)	На тиждень	29+3
	На рік	1015+105
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	31+3
	На рік	1085+105
Гранично допустиме навантаження учнів****	На тиждень	31+3
	На рік	1085+105

Таблиця 4

Для 7-11 класів

Найменування освітньої галузі	Загальна кількість годин					
	II ступінь (7 - 9 класи)		III ступінь (10-11 класи)		Разом II і III ступені (7-11 класи)	
	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік	на тиждень	на рік
Інваріантна складова						
1. Мови і літератури	36	962.5	18	630	54	1890
2. Суспільствознавство	8	280	7	245	15	525
3. Мистецтво	4	140	3	105	6	210
4. Математика	12	420	6	210	18	630
5. Природознавство	24	840	19	665	43	1505
6. Технології*	8	280	3	105	11	385
7. Здоров'я і фізична культура**	12	220	9	315	21	735
Разом	104	3640	65	2275	169	5915
Варіативна складова						
1. Цикл профільних предметів***			4	140		
2. Цикл вибірково-обов'язкових предметів			3	105		
3. Додаткові години на впровадження поглибленого вивчення окремих предметів, допрофільного та профільного навчання, на курси за вибором, факультативи, індивідуальні заняття						
Разом			7	245		
Гранично допустиме навчальне навантаження			66	2310		
Усього (загальне навчальне навантаження)			66	2310		

* Освітні галузі “Технології” та “Мистецтво” у старшій школі належать до вибірково-обов'язкових предметів.

** Години, передбачені для фізичної культури освітньої галузі “Здоров'я і фізична культура”, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах початкової, базової середньої та профільної школи (додаток 1 – для 1-2 класів, додаток 2 – для 3 - 4 класів, додаток 3 - для – 5 класу, додаток 4 – для 6-9 класів, додаток 5 – для 10-11 класів).

3. Навчальний план закладу освіти з визначеним переліком: предметів (інтегрованих курсів та визначеним тижневим навчальним навантаженням для кожного року навчання)

3.1. Робочий навчальний план для 1-2, 3-4 класів

Навчальний план освітнього закладу дає цілісне уявлення про зміст і структуру кожного рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальний план передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети та охоплює інваріантну та варіативну складову.

Інваріантна складова забезпечує реалізацію змісту освіти на рівні стандарту та, залежно від обраного профілю навчання, розрахована на формування у кожного учня ключових компетентностей.

Розподіл годин між окремими курсами здійснюється за відповідними навчальними програмами, затвердженими Міністерством освіти і науки України. Предмети інваріантної складової навчального плану, що не мають цілої кількості годин, будуть викладатися протягом навчального року за розкладом.

Навчальний план початкової школи укладено за основними освітніми галузями:

Мовно-літературна освітня галузь

У початковому курсі мовно-літературної освіти виділено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища».

Математична галузь (математика).

Реалізація мети і завдань **початкового курсу математики** здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження».

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі («Я досліджую світ»).

Тематичну основу курсу складають змістові лінії, які визначені Державним стандартом початкової освіти і охоплюють складники названих вище галузей в їх інтегрованій суті, а саме:

«Людина» (пізнання себе, своїх можливостей; здорова і безпечна поведінка);

«Людина серед людей» (стандарти поведінки в сім'ї, в суспільстві; моральні норми; навички співжиття і співпраці);

«Людина в суспільстві» (громадянські права та обов'язки як члена суспільства. Пізнання свого краю, історії, символів держави. Внесок українців у світові досягнення);

«Людина і світ» (толерантне ставлення до різноманітності світу людей, культур, звичаїв);

«Людина і природа» (пізнання природи; взаємозв'язок об'єктів і явищ природи; рукотворний світ людини; відповідальна діяльність людини у природі; роль природничих знань і технологій у житті людини; залежність між діяльністю людини і станом довкілля).

Інформатична освітня галузь (інформатика).

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за змістовими лініями «Інформація. Дії з інформацією», «Комп'ютерні пристрої для здійснення дій із інформацією», «Об'єкт. Властивості об'єкта», «Створення інформаційних моделей. Змінення готових. Використання» «Алгоритми»

Технологічна освітня галузь (дизайн і технології).

Реалізація мети і завдань навчального предмета здійснюється за такими **змістовими лініями**: «Інформаційно-комунікаційне середовище», «Середовище проектування», «Середовище техніки і технологій», «Середовище соціалізації». Інтегрований курс «Дизайн і технології» може цілісно реалізовувати завдання технологічної та інформатичної галузей. У такому разі, на його вивчення надається 70 навчальних годин на рік (2 н. г. на тиждень). Цифрові пристрої та комп'ютерні технології використовуються на різних етапах навчання, під час документування й оцінювання процесу створення виробу та його результатів. Навчальний матеріал вибудовується навколо актуальних освітніх тем. Розподіл навчальних годин за темами, добір об'єктів проєктно-технологічної діяльності вчитель визначає самостійно, враховуючи умови навчання та педагогічну доцільність.

Мистецька освітня галузь (мистецтво).

Реалізація поставленої мети здійснюється за **змістовими лініями**: «художньо-творча діяльність», «сприймання та інтерпретація мистецтва», «комунікація через мистецтво», які окреслюють одну з моделей досягнення загальних цілей освітньої галузі та розкривають основну місію загальної мистецької освіти.

Фізкультурна освітня галузь (фізична культура).

Зазначена мета реалізується за такими **змістовими лініями**: «Рухова діяльність», «Ігрова та змагальна діяльність».

Протягом навчального року учні 1 класу закладу опановують освітні галузі:

«Мовно-літературна» - інтегрований курс „Навчання грамоти”

«Іншомовна» - «Англійська мова»

«Математична» – «Математика»

«Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» – інтегрований курс «Я досліджую світ»

«Технологічна» – «Дизайн і технології»

«Мистецька» – «Мистецтво. Музичне мистецтво», «Мистецтво. Образотворче мистецтво» (рішення педагогічної ради від 31.08.2023 протокол №2)

«Фізкультурна» – «Фізична культура».

Протягом навчального року учні 2 класу закладу опановують освітні галузі

«Мовно-літературна» - окремі предмети „Українська мова” і „Літературне читання”,

«Іншомовна» - «Англійська мова»,

«Математична» – «Математика»,

«Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» – «Я досліджую світ»,

«Технологічна» – «Дизайн і технології»,

«Інформатична» – «Інформатика»

«Мистецька» – «Мистецтво. Музичне мистецтво», «Мистецтво. Образотворче мистецтво» (рішення педагогічної ради від 31.08.2023 протокол №2)

«Фізкультурна» – «Фізична культура».

Протягом навчального року учні 3 класу опановують освітні галузі «Мовно-літературна» - окремі предмети «Українська мова» і «Літературне читання»,

«Іншомовна» - «Англійська мова»,

«Математична» – «Математика»,

«Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» – «Я досліджую світ»

«Технологічна» – «Дизайн і технології»,

«Інформатична» – «Інформатика»

«Мистецька» – «Мистецтво. Музичне мистецтво», «Мистецтво. Образотворче мистецтво» (рішення педагогічної ради від 31.08.2023 протокол №2)

«Фізкультурна» – «Фізична культура».

Протягом навчального року учні 4 класу опановують освітні галузі

«Мовно-літературна» - окремі предмети «Українська мова» і «Літературне читання»,

«Іншомовна» - «Англійська мова»,

«Математична» – «Математика»,

«Природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна» – «Я досліджую світ»

«Технологічна» – «Дизайн і технології»,

«Інформатична» – «Інформатика»

«Мистецька» – «Мистецтво. Музичне мистецтво», «Мистецтво. Образотворче мистецтво» (рішення педагогічної ради від 31.08.2023 протокол №2)

«Фізкультурна» – «Фізична культура».

Відповідно постанови Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту».

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли - 1-2 класи і 3-4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

Розподіл навчальних годин за темами, розділами, вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у програмі.

Додаток №1
 складений відповідно до
 Типової освітньої програми
 розробленої під керівництвом
 О.Я.Савченко
 затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки
 України від 12.08.2022 № 743

**Навчальний план для учнів 1-2 класів
 Смяцької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Новгород-Сіверської
 міської ради Чернігівської області**

Назва освітньої галузі	Назва предмета	1 клас	2 клас	Кількість годин на рік
		Кількість годин на тиждень	Кількість годин на тиждень	
Інваріантний складник				
Мовно-літературна	Навчання грамоти/ Українська мова. Літературне читання	7	7	490
Іншомовна	Іноземна мова (англійська мова)	2	3	175
Математична	Математика	4	4	280
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	210
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	70
Інформатична	Інформатика		1	35
Мистецька	Мистецтво			70
	Мистецтво: образотворче мистецтво	1	1	35
	Мистецтво: музичне мистецтво	1	1	35
Фізкультурна*	Фізична культура	3	3	210
Усього		22	24	770/840
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять				70
Загальнорічна кількість навчальних годин		22	24	770/840
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня		19+3	21+3	19/665 21/735
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		22	24	1449

Додаток №2
 складений відповідно до
 Типової освітньої програми
 розробленої під керівництвом
 О.Я.Савченко
 затвердженої наказом
 Міністерства освіти і науки
 України від 12.08.2022 № 743

**Навчальний план для учнів 3-4 класів
 Смяцької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Новгород-Сіверської
 міської ради Чернігівської області**

Назва освітньої галузі	Назва предмета	3 клас	4 клас	Кількість годин на рік
		Кількість годин на тиждень	Кількість годин на тиждень	
Інваріантний складник				
Мовно-літературна	Навчання грамоти/ Українська мова. Літературне читання	7	7	490
Іншомовна	Іноземна мова (англійська мова)	3	3	210
Математична	Математика	5	5	350
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	Я досліджую світ	3	3	210
Технологічна	Дизайн і технології	1	1	70
Інформатична	Інформатика	1	1	70
Мистецька	Мистецтво			70
	Мистецтво: образотворче мистецтво	1	1	35
	Мистецтво: музичне мистецтво	1	1	35
Фізкультурна*	Фізична культура	3	3	210
Усього		25	25	875/875
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять				
Загальнорічна кількість навчальних годин		25	25	875/875
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня		22+3	22+3	22/770 22/770
Сумарна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		25	25	1540

3.2. Робочий навчальний план для учнів 5-6 класу

Робочий навчальний план для учнів 5-6 класу містить:

- перелік предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі,

- розподіл навчального навантаження у межах робочого тижня та навчального року між навчальними предметами (інтегрованими курсами), обов'язковими для вивчення;

Закладом освіти визначено перелік навчальних предметів та інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі.

Навчальне навантаження орієнтоване на «рекомендований» навчальний час, визначений базовим навчальним планом Державного стандарту для вивчення певної освітньої галузі на адаптаційному циклі навчання базової середньої освіти. Кількість навчальних годин на вивчення інтегрованих курсів визначено з урахуванням навчального навантаження на відповідні навчальні предмети у типовому навчальному плані.

На вибір учнів упродовж року має бути запропоновано 12-16 варіативних модулів. Враховуючи кадрове та матеріально-технічне забезпечення, за результатами анкетування учнів обрано такі модулі для вивчення предмета «Фізична культура»: «Футбол», «Дитяча легка атлетика», «Гімнастика», «Волейбол», «Баскетбол 3x3», «Військово-спортивні ігри», «Дартс», «Доджбол», «Лижна підготовка», «Настільний теніс», «Панна», «Пляжний бадмінтон», «Пляжний бейсбол», «Рухливі ігри», «Туризм», «Шашки».

Години фізичної культури не враховані при визначенні гранично допустимого навантаження.

З предмета «Технології» визначено такі об'єкти проєктно-технологічної діяльності:

Проєкт 1 – «Рамка для фотографій»;

Проєкт 2 – «М'яка іграшка»

Проєкт 3 – «Закладка для книг»

Проєкт 4 – «Новорічна Листівка»

Проєкт 5 – «Вишиті дрібнички на подаронок (прикраси.серветка)»

Проєкт 6 – «Панно»

Проєкт 7 – «Об'єкт проєктної діяльності: Бутерброди»

Проєкт 8 – «Об'єкт проєктної діяльності. Вирощування рослин та догляд за ними»

Закладом освіти обрано рекомендовану кількість годин на мистецьку галузь (2 год. на тиждень), тому у 2023/2024 навчальному році буде викладатися як інтегрований курс «Мистецтво» (2 год на тиждень),

Додаток №3

складений відповідно до
Типової освітньої програми
для 5-9 класів закладів загальної
середньої освіти, затвердженої
наказом МОН № 235 від
19.02.2021р

**Навчальний план для 5-6 класу
Смяцької загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Новгород-Сіверської
міської ради Чернігівської області**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мовно-літературна	Українська мова	4	4			
	Українська література	2	2			
	Іноземна мова (англійська)	3,5	3,5			
	Зарубіжна література	1,5	1,5			
Математика	Математика	5	5			
	Алгебра	-	-			
	Геометрія	-	-			
Природнича	Інтегрований курс «Пізнаємо природу»	2	2			
	Географія		2			
Соціальна і здоров'язбережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	1			
	Етика	0,5	0,5			
	Підприємництво і фінансова грамотність	-				
Громадянська та історична	«Вступ до історії України та громадянської освіти»	1				
	Історія України. Всесвітня історія		2			
Інформатична	Інформатика	1,5	1,5			
	Технології	2	2			
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	2	2			
Фізична культура	Фізична культура	3	3			
Разом (без фізичної культури + фізична культура)		26+3	29+3			
Додаткові години на вивчення предметів освітніх галузей, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		-	-			
Гранично допустиме навантаження на учня		28	31			
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		26+3	29+3			
Кількість годин на рік		1015	1120			

3.2. Робочий навчальний план для учнів 7-9 класів

Робочий навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру другого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Передбачає реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Охоплює інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, яка враховує особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і відображається в навчальних планах закладів освіти.

Варіативна складова визначена з урахуванням особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових навчальних планів.

Змістове наповнення предмета «Фізична культура» заклад освіти формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій. Змістове наповнення предмета „Фізична культура” сформовано з варіативних модулів:

- 7 клас – „Легка атлетика”, „Гімнастика”, „Туризм”, „Футбол”, „Кросова та лижна підготовка”, „Настільний теніс”, „Волейбол”;
- 8 клас – „Легка атлетика”, „Футбол”, „Туризм”, „Волейбол”, „Гімнастика”, „Настільний теніс”, „Кросова та лижна підготовка”;
- 9 клас – „Легка атлетика”, „Гімнастика”, „Футбол”, „Баскетбол”, „Волейбол”.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України „Про загальну середню освіту”.

Освітня галузь „Технології” реалізується через предмети „Трудове навчання” та „Інформатика”.

Предмет „Трудове навчання” у 7-9 класах вивчається за програмою „Навчальна програма з трудового навчання для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи” (автор В. Сидоренко та інші) (оновлена. Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 №804)

Навчальна програма містить перелік основних технологій та перелік об'єктів проектно-технологічної діяльності учнів Вивчаються такі об'єкти проектно-технологічної діяльності учнів:

5 клас - „Об'ємна м'яка іграшка”. „Ялинкова прикраса”. „Закладка для книги”. „Серветка”. „Рамка для фото”. „Гольниця.” (6);

6 клас - „Об'ємна м'яка іграшка”. „Ялинкова прикраса”. „Лялька-мотанка”. „Рамка для фото”. „Панно, картина”. „Вирощування кімнатних рослин”(6);

7 клас - „Підставка для спецій, прикрас, сувенірів, квітів тощо”. „Текстильні квіти”. „Рамка для фото”. „Декоративна ваза.” (4);

8 клас - „Підставка для спецій, прикрас, сувенірів, квітів тощо”. „Текстильна лялька”. „Шарф”. „Декоративний вінок”. „Рамка для фото”(5);

9 клас - „Вироби в етнічному стилі”. „Нове життя старим речам”(2).

До названих об'єктів проектно-технологічної діяльності учнів додаються проекти з технологій побутової діяльності та самообслуговування:

5 клас – „Сервірування святкового столу” , „Побутові електроприлади в моєму житті”;

6 клас – „Охайне житло”, „Здоров'я та краса мого волосся”;

7 клас – „Малярні роботи у побуті власними руками”, „Я — споживач”;

8 клас – „Моя зачіска”, „Мій одяг — мій імідж”;

9 клас – „Мій власний стиль”.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

У відповідності до Типових навчальних планів для загальноосвітніх навчальних закладів гранично допустиме навантаження не перевищує допустимої сумарної кількості годин тижневого навантаження учнів, встановленої Санітарним регламентом для закладів загальної середньої освіти, затвердженими наказом МОЗ України від 25.09.2020 року № 2205.

Навчальні плани закладу спрямовані на задоволення освітніх запитів і потреб учнів та їх батьків. При складанні навчального плану враховано реальний стан навчально-методичного та кадрового забезпечення освітнього процесу в закладі. Такі структура та зміст навчального плану спрямовують організацію освітнього процесу в закладі на розкриття та розвиток творчих здібностей учнів, створюють умови для майбутнього професійного самовизначення та самореалізації, а також формуванню та реалізації життєвих планів учнів.

Додаток №4
складений відповідно до
Типової освітньої
програми закладів загальної
середньої освіти II ступеня,
затвердженої
наказом МОН № 405 від
20.04.2018р.

**Навчальний план для учнів 7-9 класів
Смяцької загальноосвітньої школи I-III ступенів Новгород-Сіверської
міської ради Чернігівської області**

Освітні галузі	Предмети	Кількість годин на тиждень у класах		
		7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	2,5	2	2
	Українська література	2	2	2
	Іноземна мова	3	3	3
	Зарубіжна література	2	2	2
Суспільствознавство	Історія України	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	1
Мистецтво	Музичне мистецтво	1		
	Образотворче мистецтво	1		
	Мистецтво	-	1	1
Математика	Математика	-	-	-
	Алгебра	2	2	2
	Геометрія	2	2	2
Природознавство	Природознавство	-	-	-
	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	1,5
	Фізика	2	2	3
	Хімія	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	1	1	1
	Інформатика	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1
	Фізична культура	3	3	3
Години на вивчення спеціалізованих навчальних предметів, курсів				
Разом		28+3	28,5+3	30+3
Додатковий час на предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації				
Гранично допустиме навчальне навантаження		32	33	33
Всього (без фізичної культури + фізична культура; без урахування поділу класів на групи)		28+3	28,5+3	30+3

3.2. Робочий навчальний план для учнів 10-11 класів

Навчальний план для 10-11 класів закладу загальної середньої освіти розроблено відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Він містить загальний обсяг навчального навантаження та тижневі години на вивчення базових предметів, вибірково-обов'язкові предмети, профільні предмети і курси та складено за таблицею 2 до Типової освітньої програми, де визначено перелік таких базових предметів – „Українська мова”, „Українська література”, „Зарубіжна література”, „Іноземна мова”, „Історія України”, „Всесвітня історія”, „Громадянська освіта”, „Математика” (алгебра і початки аналізу та геометрія), „Фізика і астрономія”, „Біологія і екологія”, „Хімія”, „Географія”, „Фізична культура”, „Захист України”.

Реалізація змісту освіти, визначених Державним стандартом також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами. За вибором учнів 10-11 класів вивчають „Інформатику” і „Мистецтво” по 1,5 години на тиждень.

Профіль навчання у 10-11 класах – Філологія Українська мова. Він сформований закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію, освітні потреби учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсу:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;

- профільний предмет Укр-мова, що вивчається на профільному рівні;

Для вивчення профільного предмета – Укр-мова, навчальним планом закладу освіти відведено 2 години.

Варіативна складова використана на:

збільшення кількості годин на вивчення предметів інваріантної складової, які використовуються на вивчення тем передбачених навчальною програмою академічного рівня:

10 клас – історія України (1,5 год.)

11 клас – історія України (1,5 год.)

Змістове наповнення предмета „Фізична культура” сформовано з варіативних модулів:

- 10 клас – „Легка атлетика”, „Футбол”, „Настільний теніс”, „Волейбол”;

- 11 клас – „Легка атлетика”, „Футбол”, „Настільний теніс”, „Волейбол”.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України 26.02.2020 №143 „Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України” та наказу МОН від 31.03.2020 №464 „Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня” назву навчального предмета „Захист Вітчизни” змінено на „Захист України”. Предмет „Захист України” є обов'язковим навчальним предметом, який вивчається упродовж 10 і 11 класів та під час навчально-польових занять (зборів) і навчально-тренувальних занять

(дівчата). За заявами дівчат 10 класу та згодою батьків предмет буде вивчатись за програмою для юнаків (рішення педагогічної ради закладу загальної середньої освіти - протокол від 31.08.2023 №1).

Якість загальної середньої освіти забезпечується через реалізацію інваріантної та варіативної складових навчального плану, які обов'язково фінансуються з відповідних бюджетів.

Навчальний план зорієнтований на роботу закладу загальної середньої освіти за п'ятиденним навчальним тижнем.

Гранично допустиме навчальне навантаження учнів встановлюється відповідно до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу та закладів освіти усіх форм власності.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Робочий навчальний план зорієнтований на роботу закладу за 5-денним навчальним тижнем.

Перелік освітніх галузей. Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах, затверджених наказом МОН від 23.10.2017 №1407 та від 24.11.2017 №1539.

Додаток №5
складений відповідно до
Типової освітньої
програми закладів загальної
середньої освіти III ступеня,
затвердженої
наказом МОН № 408 від
20.04.2018р.

**Навчальний план для учнів 10 -11 класів
Смяцької загальноосвітньої школи I-III ступенів Новгород-Сіверської
міської ради Чернігівської області**

Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах	
	Філологічний профіль	Філологічний профіль
	10	11
Базові предмети	27	26
Українська мова	2+2	2+2
Українська література	2	2
Іноземна мова (англійська)	2	2
Зарубіжна література	1	1
Історія України	1,5+1,5	1,5+1,5
Всесвітня історія	1	1
Громадянська освіта	2	0
Математика (алгебра і початки аналізу та геометрія)	3	3
Географія	1,5	1
Фізика і астрономія	3	4
Хімія	1,5	2
Біологія і екологія	2	2
Фізична культура*	3	3
Захист України	1,5	1,5
Вибірково-обов'язкові предмети:		
Інформатика	1,5	1,5
Мистецтво	1,5	1,5
Додаткові години	3,5	3,5
Курс за вибором		
Гранично допустиме навантаження на учня:	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)	33,5	32,5

4.Перелік модельних навчальних програм та навчальних програм відповідно до переліку предметів (інтегрованих курсів, визначеному навчальним планом закладу освіти.

Відповідно до навчальних планів в освітній програмі зазначається перелік модельних навчальних програм та навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, що містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів інтегрованих курсів в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами та навчальними програмами. Оскільки відповідні модельні та або навчальні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державних стандартів, заклад освіти під час ормування переліку цих програм врахував низку чинників, а саме: особливості та потреби учнів певного закладу в досягненні

- обов'язкових результатів навчання, потенціал педагогічного колективу,
- ресурсне забезпечення закладу освіти,
- навчально-методичний супровід конкретних модельних програм,
- наявність внутрішньогалузевих та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей,
- варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо.

Заклад освіти здійснив вибір модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти з-поміж тих, яким надано гриф «рекомендовано Міністерство освіти і науки країни». На основі модельної програми з предмета або інтегрованого курсу вчителі складають навчальні програми для 5 класу, які схвалюються на засіданні педагогічної ради (протокол засідання від 31.08.2022 року №2) та календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів певного класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково- педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором орм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання. Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність ормування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. читель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

4.1. Пелеік навчальних програм для початкової освіти

1-2 класи

(затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 №743)

Освітня галузь	навчальна програма		кількість	
	назва	автор	Учні	вчителів
Мовно-літературна освітня галузь				
	Українська мова (інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	2
Мовно-літературна освітня галузь (Іншомовна освіта)				
	Англійська мова	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	2
Математична освітня галузь				
	Математика	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	2
Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі				
	Я досліджую світ (Інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	2
Інформатична освітня галузь				
	Інформатика		17	1
Технологічна освітня галузь				
	Дизайн і технології (інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	2
Мистецька освітня галузь				
	Мистецтво (інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	17	
Фізкультурна освітня галузь				
	Фізична культура	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.		

3-4 класи

(затверджені наказом МОН від 08.10.2019 № 1273)

Освітня галузь	навчальна програма		кількість	
	назва	автор	Учнів	вчителів
Мовно-літературна освітня галузь				
	Українська мова	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
	Літературне читання	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	
	Англійська мова	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
Математична освітня галузь				
	Математика	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
Природнича, громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна освітні галузі				
	Я досліджую світ (Інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
Інформатична освітня галузь				
	Інформатика		25	1
Технологічна освітня галузь				
	Дизайн і технології (інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
Мистецька освітня галузь				
	Мистецтво (інтегрований курс)	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2
Фізкультурна освітня галузь				
	Фізична культура	Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я.	25	2

4.2. Перелік модельних програм для 5 класу.

Освітня галузь	Модельна навчальна програма		Кількість	
	назва	Автор(и)	учнів	учителів
Мовно-літературна:				
Українська мова	Модельна навчальна програма «Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О. В., Заболотний В. В., Лавринчук В. П., Плівачук К. В., Попова Т. Д.	7	1
Українська література	Модельна навчальна програма «Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.)	7	1
Зарубіжна література	Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О.М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Бекерська Л.В., Юлдашева Л.П., удніцька Н.П., Туряниця В.Г., Тихоненко С.О., Вітко М.І., Джангобекова Т.А	7	1
Англійська мова	Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І. М., Мойсюк В. А, Трі ан М. С., нгурян І. К., Яковчук М. В.	7	1
Математична	Модельна навчальна програма «Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Істер О. С.	7	1
Природнича	Модельна навчальна програма «Пізнаємо природу». 5-6	Коршевніук Т.В.	7	1

	класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти			
	Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи»	автори Запотоцький С.П., Карпюк Г.І., Гладковський Р.В., Довгань А.І., Совенко В.В., Даценко Л.М., Назаренко Т.Г., Гільберг Т.Г., Савчук І.Г., Ніikitчук А.В., Яценко В.С., Довгань Г.Д., Грома В.Д., Горовий О.В.	7	1
Громадянська та історична освіта	Модельна навчальна програма «Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Желіба О.В., Мокрогуз О.П.	7	1
Соціальна та здоров'язбережна				
«ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ	Модельна навчальна програма. «ЗДОРОВ'Я, БЕЗПЕКА ТА ДОБРОБУТ 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.)	7	1
Етика	Модельна навчальна програма «Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.	7	1

Технологічна	Модельна навчальна програма «Технології. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І. Ю, Горобець.О. В, Медвідь О. Ю., Пасічна Т. С., Приходько Ю. М. .	7	1
Інформатична	Модельна навчальна програма «Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Морзе Н.В., Барна О.В.	7	1
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво. 5-6 класи» інтегрована й курс для закладів загальної середньої освіти.	Масол Л. М., Просіна О.В.	7	1
Фізична культура	Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломoeць Г. А. , Боляк А. А., ебрина А. А., Деревянко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інш.	7	1

Спираючись на модельні навчальні програми, заклад освіти розробив навчальні програми предметів, інтегрованих курсів, що мають містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідними модельними навчальними програмами. Навчальні програми, що розроблені на основі модельних навчальних програм, затверджено педагогічною радою закладу освіти (протокол №2 від 31.08.2022).

4.3. Перелік навчальних програм для 7-9 класів

Навчальні програми затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698)

Освітня галузь Назва предмету	навчальна програма		Кількість	
	назва	Автор(и)	учнів	учителів
Мови і літератури				
Українська мова	Українська мова		51	2

	5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів ¹			
Українська література	Українська література 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів ²		51	2
Зарубіжна література	ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА 6 – 9 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов ¹ для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи		51	1
Математика	МАТЕМАТИКА 5–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		51	3
Природознавство				
Географія	ГЕОГРАФІЯ 6 – 9 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1
Фізика	ФІЗИКА 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		32	1

Хімія	ХІМІЯ 7–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		32	2
Біологія	БІОЛОГІЯ 6–9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		51	2
Суспільствознавство				
Історія України	Історія України.Всесвітня історія 6 – 11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1
Всесвітня історія	Історія України.Всесвітня історія 6 – 11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1
Основи правознавства	ОСНОВИ ПРАВОЗНАВСТВА 9 клас Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		13	1
Технології				
Трудове навчання	ТРУДОВЕ НАВЧАННЯ 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів		51	1
Інформатика	ІНФОРМАТИКА 5–9 класи Програма для загальноосвітніх навчальних закладів		51	2
Мистецтво				
Музичне мистецтво	МИСТЕЦТВО 5– 9 класи		19	1

	Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів			
Образотворче мистецтво	МИСТЕЦТВО 5– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		19	2
Мистецтво	МИСТЕЦТВО 5– 9 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів		32	1
Здоров'я і фізична культура				
Основи здоров'я	ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я 6 – 9 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1
Фізична культура	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА 6 – 9 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		51	1

4.4. Перелік навчальних програм для 10-11 класів

Навчальні програми, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 23.10.2017 № 1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10 – 11 класів закладів загальної середньої освіти» (зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 03.08.2022 № 698)

Освітня галузь Назва предмету	навчальна програма		Кількість	
	назва	Автор(и)	учнів	учителів
Мови і літератури				
Українська мова	Українська мова для загальноосвітніх навчальних закладів з українською мовою навчання 10-11 класи		5	1

	Рівень стандарту			
Українська література	Українська література Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10–11 класи (рівень стандарту)		5	1
Зарубіжна література	Зарубіжна література 10 – 11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Англійська мова	Навчальні програми з іноземних мов ¹ для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 10-11 класи		5	1
Математика	Навчальна програма з математики для учнів 10-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів Профільний рівень		5	2
Природознавство				
Географія	ГЕОГРАФІЯ 10 – 11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Фізика	Фізика і астрономія Навчальні програми для 10-11 класів закладів загальної середньої освіти (рівень стандарту, профільний рівень)		5	1
Хімія	ХІМІЯ		5	1

	10-11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти			
Біологія і екологія	БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 10-11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	2
Суспільствознавство				
Історія України	Історія України. Всесвітня історія 6 – 11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Всесвітня історія	Історія України. Всесвітня історія 6 – 11 класи Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Громадянська освіта	ГРОМАДЯНСЬКА ОСВІТА (інтегрований курс) 10 клас Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Технології				
Технології	Технології 10-11 класи (Рівень стандарту)		5	1
Інформатика	ІНФОРМАТИКА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА ВИБІРКОВО-ОБОВ'ЯЗКОВОГО ПРЕДМЕТУ ДЛЯ УЧНІВ 10-11 КЛАСІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ		5	1

	(РІВЕНЬ СТАНДАРТУ)			
Здоров'я і фізична культура				
Захист України	Захист України 10 – 11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1
Фізична культура	ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА 10 – 11 класи Рівень стандарту Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти		5	1

5. Опис форм організації освітнього процесу.

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Враховуючи результати анкетування батьківської громадськості, рішенням педагогічної ради закладу освіти від 28.08.2023.

Освітній процес буде відбуватися з використанням дистанційних технологій із застосуванням сучасних засобів комунікації та освітніх інструментів: проведення онлайн-занять через Zoom, Skype, GooqIMeet, Hangouts; розміщення заздалегідь записаних відеоуроків, презентацій від вчителів чи із зовнішніх освітніх ресурсів; ретельно підібраних завдань для самостійної роботи із подальшою перевіркою; використання безкоштовних вебсерверів та платформ, наприклад, Google Classroom, Moodle, Microsoft TeamsClassroom,; розміщення завдань та рекомендацій на сайті закладу; створення груп із батьками, учнями у соціальних мережах (Viber, Telegram, WhatsApp тощо); використання національної електронної платформи «Всеукраїнська школа онлайн», на якій розміщено уроки з усіх шкільних предметів для учнів 5-11 класів; використання освітнього проекту «Навчання без меж» – спільний проект Міністерства освіти і науки України, Міністерства культури та інформаційної політики; спілкування в телефонному режимі; листування через електронну пошту тощо.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. Впроваджуються інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

За потреби заклад освіти може організувати здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладу (закладів) освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня реалізується на підставі індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, що розробляється педагогічними працівниками у взаємодії з учнем та/або його батьками, схвалюється педагогічною радою закладу освіти, затверджується його керівником та підписується батьками.

7.Опис інструментів оцінювання

Згідно Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

У закладі освіти розроблено систему оцінювання, що включає принципи, форми, методи, критерії, процедури та правила оцінювання. Розроблена система ґрунтується на національних критеріях та вимогах оцінювання, враховує національну шкалу оцінювання та ілюструє культуру оцінювання, сформовану закладом освіти.

Оцінювання результатів навчання учнів у закладі здійснюється відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17), наказу МОН України №371 від 05.05.2008 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», наказу МОН України від 01.04.2022 №289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти», наказу МОН України від 13.04.2011 №329 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти», наказу МОН України від 21.08.2013 №1222 «Про затвердження орієнтовних вимог оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти», наказу МОН «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти» від 13.07.2021 №813, Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496, Методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів, затверджених наказом МОН від 07.12.2018 №1362 (із змінами, внесеними згідно з наказом МОН від 09.01.2020 № 21, № 1096 від 02.09.2020), Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07 2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621).

7.1. Опис інструментів оцінювання учнів, які здобувають початкову освіту

Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів здійснюються на суб'єкт-суб'єктних засадах, що передбачає систематичне відстеження їхнього індивідуального розвитку у процесі навчання. За цих умов контрольно-

оцінювальна діяльність набуває для здобувачів формувального характеру. Контроль спрямований на пошук ефективних шляхів поступу кожного здобувача у навчанні, а визначення особистих результатів здобувачів не передбачає порівняння із досягненнями інших і не підлягає статистичному обліку з боку адміністративних органів.

Упродовж навчання в початковій школі здобувачі освіти опановують способи самоконтролю, саморефлексії і самооцінювання, що сприяє вихованню відповідальності, розвитку інтересу, своєчасному виявленню прогалин у знаннях, уміннях, навичках та їх корекції.

Оцінювання результатів навчання учнів буде зорієнтованим на ключові компетентності і наскрізні вміння та вимоги до обов'язкових результатів навчання у відповідній освітній галузі, визначені Державним стандартом. Встановлення відповідності між вимогами до результатів навчання учнів, визначеними Державним стандартом, та показниками їх вимірювання здійснюється відповідно до системи та загальних критеріїв оцінювання результатів навчання учнів, визначених Міністерством освіти і науки України.

Однією з ключових рис в оцінюванні є підхід до вираження оцінки. На заміну узагальненій бальній оцінці навчальних досягнень учнів з предмета/курсу використовуватиметься вербальна оцінка окремих результатів навчання учня/учениці з предмета вивчення, інтегрованого курсу, яка окрім оцінювального судження про досягнення може ще називати і рівень результату навчання. Так, запроваджується поняття вербальної оцінки (оцінювальне судження) та рівневої оцінки (оцінювальне судження із зазначенням рівня результату). Вербальну і рівневу оцінку можна виражати як усно, так і письмово. Рівень результату навчання рекомендовано визначати з урахуванням динаміки його досягнення та позначати буквами – «початковий» (П), «середній» (С), «достатній» (Д), «високий» (В). Результати оцінювання особистісних надбань учнів у 1-4 класах рекомендовано виражати вербальною оцінкою, об'єктивних результатів навчання у 1-2 класах – вербальною оцінкою, у 3-4 класах – або вербальною, або рівневою оцінкою за вибором закладу. Особливості організації оцінювання в певному класі можуть ініціюватися вчителем і бути затвердженими на засіданні педагогічної ради закладу.

Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів дозволяє забезпечити об'єктивність і точність результату оцінювання і покликана допомогти формувати оцінювальні судження та визначати рівень результату навчання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учня/учениці та його/її батьків (або осіб, що їх замінюють). Відповідно до Державного стандарту початкової освіти, отримання даних, їх аналіз та формулювання суджень про результати навчання учнів здійснюють у процесі:

- формувального оцінювання, мета якого – відстеження особистісного розвитку учнів й опанування навчального досвіду;
- підсумкового оцінювання, мета якого – співвіднести навчальні досягнення учнів з обов'язковими/очікуваними результатами навчання, визначеними Держстандартом або освітньою програмою.

Формувальне оцінювання розпочинається з перших днів навчання у школі і триває постійно. Для ефективності формувального оцінювання буде дотримано алгоритм діяльності вчителя під час його організації:

1. формулювання об'єктивних і зрозумілих для учнів навчальних цілей;
2. визначення разом з учнями критеріїв оцінювання;
3. формування суб'єктної позиції учнів у процесі оцінювання;
4. створення умов для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія);
5. коригування спільно з учнями підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання.

Об'єктом підсумкового оцінювання є результати навчання учнів за рік. Під час такого оцінювання рекомендовано зіставляти навчальні досягнення учнів з очікуваними результатами навчання, визначеними в освітніх програмах закладів з урахуванням Орієнтовної рамки оцінювання.

Основою для підсумкового оцінювання можуть бути результати виконання тематичних діагностувальних робіт, записи оцінювальних суджень про результати навчання, зафіксовані на носіях зворотного зв'язку з батьками, спостереження вчителя у процесі формувального оцінювання. Підсумкову оцінку за рік рекомендовано визначати з урахуванням динаміки досягнення того чи іншого результату навчання.

Учні 1-2 класів

Навчальні досягнення здобувачів у 1-2 класах підлягають вербальному, формувальному оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти. З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

учнів 3-4 класів

Навчальні досягнення здобувачів у 3-4 класах підлягають формувальному та підсумковому (тематичному і завершальному) оцінюванню.

Формувальне оцінювання має на меті: підтримати навчальний розвиток дітей; вибудувати індивідуальну траєкторію їхнього розвитку; діагностувати досягнення на кожному з етапів процесу навчання; вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню; аналізувати хід реалізації навчальної програми й ухвалювати рішення щодо корегування програми і методів навчання відповідно до індивідуальних потреб дитини; мотивувати прагнення здобути максимально можливі результати; виховувати ціннісні якості особистості, бажання навчатися, не боятися помилок, переконання у власних можливостях і здібностях.

Підсумкове оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Здобувачі початкової освіти проходять державну підсумкову атестацію, яка здійснюється лише з метою моніторингу якості освітньої діяльності закладів освіти та (або) якості освіти.

З метою неперервного відстеження результатів початкової освіти, їх прогнозування та коригування можуть проводитися моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, обласному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів. Аналіз результатів моніторингу дає можливість відстежувати стан реалізації мети і завдань початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення.

Учні 5 класу

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів, що проводяться закладом, є формувальне, поточне та підсумкове: тематичне, семестрове, річне. За вибором закладу оцінювання здійснюється за системою оцінювання, визначеною законодавством.

За рішенням педагогічної ради (проткол№2 від 31.08.2022) закладом освіти визначено адаптаційний період впродовж якого не здійснюється поточне та тематичне оцінювання. Це вересень і жовтень. Протягом листопада – грудня буде здійснюватися рівневе оцінювання. Семестрове та підсумкове (річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12. Свідоцтво досягнень відображає результати навчальних досягнень учня/учениці 5-6 класу з переліку предметів та інтегрованих курсів, визначених освітньою програмою закладу освіти.

Графа «Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти. Зазначена графа заповнюється класним керівником за результатами спостережень, проведених спільно з вчителями-предметниками, які працюють з класом. Спостереження проводяться упродовж року за планом, визначеним закладом освіти. Рекомендовано позначати особливо виражені наскрізні вміння учня/учениці, зокрема, вияв інтересу до навчання, розуміння прочитаного, вміння висловлювати власну думку, критично та системно мислити, логічно обґрунтовувати власну позицію, діяти творчо, вияв ініціативи

у процесі навчання, вміння конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими з метою заохочення подальшого розвитку відповідних умінь. Заповнення графі здійснюється шляхом виставлення відповідної позначки навпроти сформованого уміння. Заповнення цієї графі здійснюється по завершенню кожного навчального року або в разі зміни здобувачем освіти навчального закладу. Заповнення графі «Характеристика результатів навчання» здійснюється відповідно до переліку навчальних предметів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу. Заповнюється з урахуванням фіксованих у класних журналах результатів досягнень учнів упродовж навчального року. Рекомендується у класних журналах і в Свідоцтві перед виставленням підсумкової оцінки у відповідних графах результатів навчання зазначати першу літеру («В», «Д», «С», «П»), що відповідає назві рівня досягнень орієнтовних критеріїв оцінювання результатів навчання з предметів (Високий, Достатній, Середній, Початковий) або за допомогою виставлення відповідних балів. Система оцінювання результатів навчання в освітніх галузях «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» здійснюватиметься на позитивному ставленні до кожного учня, і буде враховувати не рівень недоліків та прорахунків а рівень особистих досягнень. За рішенням педагогічної ради заклад освіти прийняв рішення відмовитися від оцінювання навчальних досягнень учнів з предметів освітніх галузей «Мистецтво», «Соціальна та здоров'язбережувальна», «Фізична культура» (рішення педагогічної ради, протокол №2 від 31.08.2022).

Формувальне (поточне формувальне) оцінювання, окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Основною ланкою в системі контролю у закладах загальної середньої освіти є поточний контроль, що проводиться систематично з метою встановлення рівнів опанування навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосовуваних технологій навчання. Основна функція поточного контролю – навчальна. Запитання, завдання, тести, тощо спрямовані на закріплення вивченого матеріалу й повторення пройденого, тому індивідуальні форми доцільно поєднувати із фронтальною роботою класу. Також важливим є урахування мотиваційно-стимулюючої функції поточного оцінювання. Тематичне оцінювання пропонується здійснювати на основі поточного оцінювання із урахуванням проведених діагностичних (контрольних) робіт, або без проведення подібних робіт залежно від специфіки навчального предмета. Під час виставлення тематичного бала результати перевірки робочих зошитів, як правило, не враховуються. Семестрове оцінювання може здійснюватися за результатами контролю груп загальних результатів відображених у Свідоцтві досягнень. Семестровий контроль проводиться з метою перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу в обсязі навчальних тем, розділів і підтвердження результатів поточних оцінок,

отриманих учнями раніше. Завдання для проведення семестрового контролю складаються на основі програми, охоплюють найбільш актуальні розділи й теми вивченого матеріалу, розробляються вчителем з урахуванням рівня навченості учнів, що дає змогу реалізувати диференційований підхід до навчання. Семестровий контроль може бути комплексним, проводиться у формі тестування тощо. Фіксація записів тематичного та семестрового оцінювання проводиться в окремій колонці без дати. Оцінка за семестр ставиться за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів. Залежно від специфіки навчального предмета та кількості годин, передбачених навчальним планом на його вивчення (одногодинні курси) контроль групи результатів може проводитись упродовж навчального року. Вчитель може змістити акценти на результати опанування більш важливих тем, попередивши про це учнів на початку семестру. Річне оцінювання здійснюється на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри. Окремі види контрольних робіт, як правило, не проводяться. Запропоновані загальні критерії оцінювання результатів навчання (Додаток 2) є орієнтовними і можуть бути застосовані в частині, що відповідає очікуваним результатам навчання, визначеним відповідною навчальною програмою. Критерії оцінювання за предметами або освітніми галузями розробляються відповідно до загальних критеріїв оцінювання з урахуванням характеристик груп загальних результатів відповідної галузі. Орієнтовні критерії з кожного навчального предмета містяться в навчальних програмах дисциплін і конкретизовано в освітній програмі закладу освіти.

Оцінювання має бути зорієнтованим на очікувані групи результатів навчання, передбачені навчальною програмою з відповідного предмета або курсу. Якщо рівень результатів навчання учня (учениці) визначити неможливо з якихось причин, у класному журналі та свідоцтві досягнень, таблиці навчальних досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)». Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють відповідно до індивідуальної програми розвитку, що розробляється на основі висновку фахівців інклюзивно-ресурсного центру, де зазначено труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я, що можуть впливати на ефективність застосування певних форм оцінювання. Добір форм оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюють індивідуально з обов'язковим урахуванням їх можливостей функціонування, життєдіяльності та здоров'я. При оцінюванні рівня сформованості предметних компетентностей учнів з особливими освітніми потребами вилучають ті складові (знання, вміння, види діяльності та інше), опанування якими є утрудненим або неможливим для учня з огляду на труднощі функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

Учні 6-10 класів

Оцінювання навчальних досягнень учнів основної та старшої школи здійснюється за 12-бальною шкалою. Відповідно до ступеня оволодіння знаннями і способами діяльності виокремлюються чотири рівні навчальних досягнень учнів: початковий, середній, достатній, високий.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та ін.) та Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти. Критерії, що розробляються вчителями спільно з учнями для оцінювання різних видів завдань, для різних занять або навчальних тем розміщуються в навчальних кабінетах або ж оголошуються перед початком виконанням робіт. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з усіх предметів розміщені на офіційному сайті закладу.

Основними видами оцінювання навчальних досягнень учнів є поточне, тематичне, семестрове, річне оцінювання та державна підсумкова атестація.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок. Формами поточного оцінювання є індивідуальне та фронтальне опитування; робота з діаграмами, графіками, схемами; зарисовки біологічних об'єктів; робота з контурними картами; виконання учнями різних видів письмових робіт; взаємоконтроль учнів у парах і групах; самоконтроль тощо. В умовах упровадження зовнішнього незалежного оцінювання особливого значення набуває тестова форма контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів. Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи вчителя на уроці.

Тематичному оцінюванню навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу). Перед початком вивчення чергової теми всі учні ознайомлюються з тривалістю вивчення теми (кількість занять), кількістю й тематикою обов'язкових робіт і термінами їх проведення, умовами оцінювання. Тематичне оцінювання навчальних досягнень учнів забезпечує: усунення безсистемності в оцінюванні, підвищення об'єктивності оцінки знань, навичок і вмінь, індивідуальний та диференційований підхід до організації навчання, систематизацію й узагальнення навчального матеріалу, концентрацію уваги учнів до найсуттєвішого в системі знань з кожного предмета. Тематична оцінка виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок, всіх видів навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми та навчальної активності школярів.

Оцінка за семестр виставляється за результатами тематичного оцінювання, а за рік - на основі семестрових оцінок. При цьому вчителями враховується динаміка особистих навчальних досягнень учня/учениці з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Учень/учениця має право на підвищення семестрової оцінки.

Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. При виставленні річної оцінки враховуються: динаміка особистих навчальних досягнень учня/учениці з предмета протягом року,

важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту, рівень узагальнення й уміння застосовувати набуті знання протягом навчального року тощо. Коригування семестрової оцінки проводиться згідно з пунктом 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06.2008 № 496. Коригування річної оцінки проводиться згідно з пунктами 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 14.07 2015 № 762 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 08 травня 2019 року № 621).

При оцінюванні навчальних досягнень учнів вчителі враховують характеристику відповіді учня: правильність, логічність, обґрунтованість, цілісність; якість знань: повнота, глибина, гнучкість, системність, міцність; сформованість предметних умінь і навичок; рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, класифікувати, узагальнювати, робити висновки тощо; досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми та розв'язувати їх, формулювати гіпотези); самостійність оцінних суджень. Характеристики якості знань взаємопов'язані між собою і доповнюють одна одну. Глибина знань- усвідомленість існуючих зв'язків між групами знань. Гнучкість знань- уміння учнів застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; знаходити варіативні способи використання знань; уміння комбінувати новий спосіб діяльності із вже відомих. Міцність знань-тривалість збереження їх в пам'яті, відтворення їх в необхідних ситуаціях. Повнота знань -кількість знань, визначених навчальною програмою. Системність знань-усвідомлення структури знань, їх ієрархії і послідовності, тобто усвідомлення одних знань як базових для інших. Знання є складовою умінь учнів діяти. Уміння виявляються в різних видах діяльності і поділяються на розумові і практичні. Навички-дії доведені до автоматизму у результаті виконання вправ. Для сформованих навичок характерні швидкість і точність відтворення. Ціннісні ставлення виражають особистий досвід учнів, їх дії, переживання, почуття, які виявляються у відносинах до оточуючого-людей, явищ, природи, пізнання тощо.